соціальне забезпечення, а також про соціально-демографічні показники, стан правопорядку, освіти і культури населення;

– стосовно стану справ із правами і свободами людини і громадянина, а також фактів їх порушень;

– про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб;

– щодо діяльності державних та комунальних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі або територіальній громаді, а також господарських товариств, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать господарському товариству, частка держави або територіальної громади в якому становить 100 відсотків, що підлягають обов'язковому оприлюдненню відповідно до закону;

– інша інформація, доступ до якої відповідно до законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Філіппов Станіслав Олександрович,
заступник начальника факультету правоохоронної діяльності Національної академії Державної прикордонної служби України, доктор юридичних наук, кандидат психологічних наук, професор

РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ВІД РЕКОМЕНДАЦІЙНИХ ЕТИЧНИХ НОРМ ДО ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ

За останнє десятиріччя нормою у правоохоронній діяльності стало використання біометрічної ідентифікації, відеоаналітики, API/PNR. Розвиток цих та інших технологій, що використовуються у правоохоронній сфері, потребує, зокрема. і застосування можливостей штучного інтелекту. У зв'язку з цим ми є свідками неймовірно швидкого розвитку штучного інтелекту (ШІ). Штучний інтелект ми розглядаємо як програмне забезпечення, призначене для відтворення рішень, що дозволяють отримувати результати, які можна порівняти з результатами когнітивної діяльності людини. Завдяки здатності аналізувати великі обсяги даних та враховувати обставини, важкопомітні для людини, технології штучного інтелекту дозволили вивести протидію правопорушенням на новий рівень [1].

Але є інший бік медалі – ризики негативних сценаріїв у випадку подальшого розвитку штучного інтелекту, по'вязані з втратою контролю за його використанням. Тому актуалізується питання регулювання у сфері штучного інтелекту, яке, як зазначає М. Карчевський, має забезпечувати стимулювання соціально

ефективного використання технологій та мінімізацію ризиків зловживання технологією [2].

У зв'язку з цим зверну увагу на дві події, що можна віднести до спроб регулювання штучного інтелекту, які відбулися останнім часом.

По-перше, представники 28 країн (включаючи Україну, ЄС, Китай, США та Велику Британію) та технологічних компаній у Блетчлі-Парк у Великій Британії на Саміті з безпеки штучного інтелекту, який відбувся 1–2 листопада цього року, підписали Декларацію Блетчлі про безпеку штучного інтелекту. Документ зобов'язує країни-учасниці спільно управляти ризиками, пов'язаними зі штучним інтелектом, забезпечуючи при цьому безпечний та відповідальний розвиток технологій.

Як зазначено в декларації, багато ризиків, пов'язаних із штучним інтелектом, за своєю природою є міжнародними, тому їх найкраще вирішувати шляхом міжнародної співпраці. Для цього передбачено «діяти разом у всеохоплюючій манері, забезпечити людиноорієнтований, надійний і відповідальний штучний інтелект, який є безпечним і підтримує благо всіх через існуючі міжнародні ініціативи, сприяти співпраці для подолання широкого спектру ризиків, пов'язаних із ШІ».

У документі зазначено, що держави повинні враховувати важливість проінноваційного та пропорційного управління та регуляторного підходу, який максимізує переваги та враховує ризики, пов'язані з ШІ. Це може включати створення, де це доцільно, класифікації та категоризації ризику на основі національних особливостей і відповідної правової бази.

Відзначено актуальність співпраці щодо таких підходів, як спільні принципи та кодекси поведінки. Що стосується конкретних ризиків, визначено інтенсифікувати співробітництво всіх зацікавлених суб'єктів: держави, компанії, громадянське суспільство та наукові кола [3].

Програма подолання ризиків ШІ буде зосереджена на:

виявлення ризиків безпеки ШІ , досягнення єдиного наукового розуміння щодо змісту цих ризиків,

розробка відповідної політики, що ґрунтується на цих ризиках, з урахуванням того, що підходи можуть відрізнятися залежно від особливостей у кожній країні включно з особливостями національної правової бази. Це обумовлює необхідність підвищення прозорості приватних суб'єктів, які розвивають передові можливості штучного інтелекту, а також відповідні показники оцінки, інструменти для перевірки безпеки та розвиток відповідних можливостей державного сектору.

У США серйозним кроком у напрямку регулювання ШІ виглядає указ президента Байдена, яким встановлено, що компанії, чиї моделі ШІ можуть загрожувати інтересам США, повинні звітувати про те, як вони забезпечують безпеку своїх інструментів [4].

У реалізації указу беруть участь понад 25 урядових установ. На сьогодні це найбільш рельєфна спроба нормативного регулювання ШІ.

Зі зростанням можливостей ШІ зростають і його наслідки для безпеки американців. Цим указом передбачено такі кроки:

розробникам найпотужніших систем штучного інтелекту рекомендовано ділитися своїми результатами перевірок безпеки та іншою важливою інформацією з урядом США;

передбачено розробку Меморандуму про національну безпеку, який спрямовує подальші дії щодо штучного інтелекту та безпеки, та забезпечуватиме безпечне, етичне та ефективне використання штучного інтелекту сектором безпеки і оборони Сполучених Штатів, а також протидію використанню штучного інтелекту противником у військових цілях.

Ураховуючи те, що ШІ полегшує ідентифікацію та використання особистих даних, передбачено систему гарантій захисту конфіденційності американців від ризиків, пов'язаних зі штучним інтелектом.

Передбачено низку заходів у системі кримінального правосуддя, зокрема розробку найкращих практик використання штучного інтелекту під час винесення вироків, умовно-дострокового звільнення та умовного засудження, тримання під вартою, оцінки ризиків, прогнозування злочинності та прогнозної поліцейської діяльності, а також судово-медичної експертизи.

Передбачено розвиток потенціалу штучного інтелекту для трансформації освіти, шляхом створення ресурсу для підтримки педагогів, які розгортають освітні інструменти з використанням штучного інтелекту.

Інтенсифікація досліджень штучного інтелекту в Сполучених Штатах передбачена за допомогою пілотного проекту National AI Research Resource – інструменту, який надасть дослідникам штучного інтелекту та студентам доступ до ключових ресурсів і даних, в рамках якого виділятимуться гранти на дослідження штучного інтелекту в таких життєво важливих сферах, як охорона здоров'я та зміна клімату.

Передбачено використання можливостей висококваліфікованих мігрантів, які мають досвід у критичних сферах, для навчання, перебування та роботи в Сполучених Штатах шляхом модернізації та спрощення візових критеріїв, співбесід та перевірок.

Слід зазначити, що цей указ було ухвалено у контексті загальної політики підвищення надійності у сфері штучного інтелекту. Спроба унормування цієї політики проглядається і в проекті Білля про політику підзвітного штучного інтелекту, розробленого Білим домом [5] .

Підсумовуючи, зазначимо, що сьогодні основа регулювання ШІ – це етичні норми, які мають рекомендаційний характер. Разом з тим, у світі прослідковується виразна тенденція у зміні способу регулювання відносин у сфері застосування штучного інтелекту: від етичних рекомендаційних норм, до спроб встановлення нормативних правил у цій сфері. В Україні, поза сумнівом, існує потреба у регулювання на нормативному рівні комплексу практичних питань застосування штучного інтелекту, особливо у сферах охорони правопорядку, медицини, освіти.

Список використаних джерел

1. Філіппов С., Марчук А. Практичні рекомендації щодо впровадження системи обробки попередньої інформації про пасажирів (API/PNR) як інструменту протидії транскордонним загрозам. *Правова держава.* 2021. № 44. С. 70–77.
2. Карчевський М.В. Про штучний інтелект та юридичний дискурс. URL: http://surl.li/nowck
3. The Bletchley Declaration by Countries Attending the AI Safety Summit, 1–2 November 2023. URL: https://www.gov.uk/government/publications/ai-safety-summit-2023-the-bletchley-declaration/the-bletchley-declaration-by-countries-attending-the-ai-safety-summit-1-2-november-2023.
4. Fact sheet: President Biden Issues Executive Order on Safe, Secure, and Trustworthy Artificial Intelligence. URL: https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/10/30/fact-sheet-president-biden-issues-executive-order-on-safe-secure-and-trustworthy-artificial-intelligence/.
5. AI Accountability Policy Request for Comment. A Notice by the National Telecommunications and Information Administration on 13.04.2023. URL: https://www.federalregister.gov/documents/2023/04/13/2023-07776/ai-accountability-policy-request-for-comment.

Циганов Олег Григорович,
головний науковий співробітник НДЛ проблем правового та організаційного забезпечення діяльності Міністерства Державного науково-дослідного інституту МВС України, доктор юридичних наук, доцент;
Хальота Андрій Іванович,
провідний науковий співробітник НДЛ проблем правового та організаційного забезпечення діяльності Міністерства Державного науково-дослідного інституту МВС України, кандидат юридичних наук, доцент

АНТИКОРУПЦІЙНІ ОБМЕЖЕННЯ ДЛЯ КОЛИШНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЩОДО ПРЕДСТАВЛЕННЯ ІНТЕРЕСІВ У СПРАВАХ, У ЯКИХ ІНШОЮ СТОРОНОЮ Є НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ

В Україні застосування антикорупційних обмежень щодо поліцейських обумовлено специфікою виконуваних ними функцій і службових повноважень, навіть після їх звільнення зі служби в поліції. Законом України «Про запобігання корупції» визначено низку інструментів запобігання корупційним проявам. Зокрема, йдеться про